

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Wintershall Noordzee B.V.
Bogaardplein 47
2284 DP RIJSWIJK

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum **31 OKT 2018**
Betreft Advies reikwijdte en detailniveau milieueffectrapportage project
Silimanite (aardgaswinning blok D12 Noordzee)

Ons kenmerk
DGETM-EO / 18274631

Uw kenmerk

Geachte heer Frimpong,

Bijlage(n)

Op 23 februari 2018 is door Wintershall Noordzee B.V. een mededeling voornemen milieueffectrapportage 'Sillimanite project aardgaswinning in blok D12 Noordzee' (hierna: de Mededeling) en voortoets ingediend bij het Ministerie van EZK. Wintershall heeft deze procedure aanhangig gemaakt met het oog om een beperkte voorbereidingsprocedure te doorlopen als bedoeld in paragraaf 7.8 van de Wet Milieubeheer. Tijdens de behandeling van de voortoets door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is naar voren gekomen dat voor het project een Passende Beoordeling is vereist, als bedoeld in artikel 2.8, eerste lid Wet natuurbescherming.

Dit heeft tot een wijziging van de procedure geleid. Dit betekent, gelet op artikel 7:24, 4e lid onder a, Wet Milieubeheer, dat de uitgebreide voorbereidingsprocedure dient te worden doorlopen als beschreven in paragraaf 7.9 van diezelfde wet. Wintershall heeft hiertoe een gewijzigde Mededeling ingediend en aangevuld op 5 september 2018. De mededeling is vergezeld van de opgestelde Passende Beoordeling, deze is voorgelegd aan het hiertoe bevoegd gezag, het ministerie van LNV.

Kenmerken van het project

Wintershall is voornemens een platform op te richten voor het winnen van aardgas op de geografische coördinaten 54°24'21.24" NB, 2°49'0.26" OL., in blok D12-a van het Nederlandse deel van het continentaal plat. Het platform komt op ongeveer 200 kilometer afstand van Den Helder te liggen. Het platform wordt op 600 meter afstand van het Natura2000-gebied De Doggersbank gesitueerd, op ongeveer 2,4 kilometer afstand van de grens met het Verenigd Koninkrijk. Voor het project is derhalve ook een Passende Beoordeling opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming.

Gelet op artikel 7:27, 7^e lid Wet Milieubeheer (Verdrag van Espoo) te worden gekeken naar mogelijke belangrijke nadelige grensoverschrijdende gevolgen voor het Verenigd Koninkrijk. Wintershall heeft in het voornemen en de Passende beoordeling onderbouwd dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het Britse milieu zijn te verwachten. Het Verenigd Koninkrijk wordt nader geïnformeerd over

het voornemen van Wintershall, zowel door Wintershall als door de ministeries van LNV en EZK.

Wintershall zal 2 tot 3 diepboringen naar aardgas vanaf het platform uitvoeren. Dit betreft 1 à 2 Sillimanite productieput(ten), alsmede één Sillimanite South exploratieput. De ondergrondse doellocatie van de productieput(ten), aangeduid als TD Sillimanite development well, is gesitueerd op het Britse deel van het Continentaal Plat. De exploratieboring Sillimanite South heeft een ondergrondse doellocatie ten zuiden van de platformlocatie op Nederlands grondgebied. Het gewonnen gas wordt op het platform ontdaan van meegekomen productiewater en zal via aan te leggen pijpleidingen naar een nabij gelegen platform worden getransporteerd. Hier zal het gas verder worden behandeld en via de bestaande leiding naar het vaste land worden getransporteerd. Voor het oprichten van het platform met een productiecapaciteit van 3,3 miljoen nm³ per dag, het uitvoeren van diepboringen en het aanleggen van een pijpleiding zijn vergunningen benodigd van de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Op basis van categorie C 17.2 van de Bijlage van het Besluit milieueffectrapportage geldt een m.e.r.-plicht voor de winning van aardgas dan wel de wijziging of uitbreiding daarvan, in het geval de activiteit betrekking heeft op een gewonnen hoeveelheid van meer dan 500.000 m³ aardgas per dag. Ter voorbereiding op de vergunningverlening wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld om potentiële effecten op het milieu gedegen te onderzoeken. De mededeling bevat de onderzoeksopzet voor het toekomstig milieueffectrapport. Hierin staat beschreven hoe het milieuonderzoek wordt uitgevoerd en hoe dit in het MER moet worden opgenomen.

Reactie op het voornemen.

Van de ingediende Mededeling en bijbehorende bijlagen is kennis gegeven op 12 september 2018. De stukken hebben fysiek ter inzage gelegen op het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en waren voorts digitaal raadpleegbaar via NLOG.nl. Er zijn geen zienswijzen ontvangen.

De Mededeling schetst de contouren van het voorziene onderzoek naar de Milieueffecten van het project. In het hierna volgende deel wordt weergegeven waaraan men, buiten hetgeen reeds wordt aangegeven in de notitie, in de MER (extra) aandacht aan moet besteden.

Het ministerie van LNV, het Staatstoezicht op de Mijnen, de Kustwacht, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Rijkswaterstaat zijn in de gelegenheid gesteld te adviseren inzake de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER. In mijn hieronder opgenomen aanwijzingen heb ik de ontvangen adviezen verwerkt.

Projectscope

Het in de mededeling verwoorde projectvoornemen, bevat een scherpe afbakening van het project. Bij de beschrijving van de voorgenomen gaswinning is al gekozen voor een duidelijke strategie. Er lijkt (te) beperkt sprake van de afweging van alternatieven te zijn. Het betreft in hoofdlijnen de volgende werkzaamheden.

- Plaatsing platform bestaande uit een nieuwe jacket en de bestaande topside van platform E18-A (met heien van fundatiepalen).
- Uitvoeren van 2 of 3 boringen vanaf het platform (met heien conductors).
- Aanleg pijpleiding naar D15-A.
- Aardgasproductie vanaf het nieuwe platform.

Het transporteren van de topside van het E18-A platform vanaf de locatie in het E18 blok naar een locatie in het D12 blok en het installeren van de hergebruikte topside, zal eveneens onderdeel van het MER uitmaken.

In een MER dient aandacht te worden besteed aan de nut en noodzaak van het project en dienen redelijke alternatieven te worden onderzocht. De bestaande evaluatie- en monitoringsverplichting voor alle m.e.r.-plichtige activiteiten is min of meer verschoven van het bevoegd gezag naar de initiatiefnemer als gevolg van de aanpassing van de mer-richtlijn die van toepassing is op projecten. Het bevoegd gezag dient te kunnen aangeven of, en zo ja welke effecten gemonitord moeten worden. Het gaat daarbij om de monitoring van de effecten van de activiteit, maar ook om de eventueel bij de activiteit getroffen kenmerken en maatregelen om effecten te verminderen of te voorkomen. De mededeling bevat hier nog te weinig informatie over, verzocht wordt hier in het MER aandacht aan te besteden.

Cumulatie

Het projectvoornemen ligt niet binnen een gebied met een belangrijke verkeersbaan of zogenoemde 'clearway' in het kader van de scheepvaart. Er zijn geen oefenterreinen van defensie nabijgelegen, noch is er een concreet voornemen tot het mogelijk maken van een windpark in het specifieke gebied. Er wordt logischerwijs, gelet op het nabijgelegen Natura2000-gebied, aandacht besteed aan het aspect natuur (gebiedsbescherming). Er wordt verzocht om in het MER beter inzichtelijk te maken waar potentiële cumulatie, waaronder cumulatie met andere mijnbouwactiviteiten, kan optreden en waar nodig te onderzoeken.

Betrekken relevante regelgeving, normen en beleid

In het gebied waar de pijpleiding wordt beoogd, is er een potentiële aanwezigheid van een scheepswrak. Mede gelet op de Beleidsnota Noordzee 2016-2021 wordt verzocht om het archeologisch onderzoek in het MER conform de meest recente Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie uit te voeren.

Voorts wordt verzocht om relevante regelgeving, richtlijnen en beleid te betrekken, zoals bijvoorbeeld de eerder genoemde Beleidsnota Noordzee 2016-2021 en de Kaderrichtlijn mariene strategie. Het onderdeel nut en noodzaak ontbreekt in de mededeling. Ook ontwikkelingen in regelgeving zoals draft Ospar Recommendations/Decisions (zoals bijvoorbeeld de 'risk based approach' bij lozingen) of de ontwikkeling van nieuwe best beschikbare technieken (bijvoorbeeld het Guidance Document on upstream hydrocarbon exploration and production) moeten worden betrokken bij het beschrijven en beoordelen van milieueffecten.

Uitgelichte onderwerpen

Verontreiniging / lozing; in de mededeling wordt beschreven dat in het MER zal worden ingegaan op de toe te passen stoffen bij de boorspoeling. Hoewel beschreven wordt dat in het MER zal worden ingegaan op het voorkomen van verontreiniging van water, wordt niet beschreven welke verdergaande maatregelen getroffen zullen worden om verontreiniging van water te voorkomen tijdens de productiesituatie. Men geeft aan dat door de aanwezigheid van zout water het nodig is te wassen met zoet water, dat via een pijpleiding aangevoerd zal worden vanaf D15-A. Het water dat hierbij vrijkomt zal na behandeling geloosd worden in overeenstemming met de Mijnbouwregeling. Echter, hier is geen sprake van lozing van zuiver productiewater, maar van lozing van waswater. Feitelijk ontstaat hier een grotere waterdebiet dan op grond van alleen het afscheiden van productiewater het geval zou zijn geweest. Door slechts te zuiveren tot 30 ppm alifatische koolwaterstoffen, neemt de totale vracht van de te lozen koolwaterstoffen toe. Ook zal dit effect hebben op de te lozen vracht aan aromatische koolwaterstoffen. Verdergaande maatregelen, alternatieven als het gas nat afvoeren naar D15-A en daar injecteren dienen als alternatieven beschouwd te worden.

Voorts wordt aandacht gevraagd voor andere stoffen aanwezig in het te lozen water. Er wordt gevraagd dit in het MER verder te specificeren en te onderzoeken, zeker als hier (zware) metalen kunnen of (licht) radioactieve stoffen in aanwezig kunnen zijn. Aangezien het waswater niet gereguleerd wordt via de Mijnbouwwetgeving is er sprake van een 'gewone' lozing. Die worden gereguleerd door EU-regels. Dan mogen de concentraties niet te hoog zijn. Ook dit pleit voor alternatieve behandelingsmethoden. Als nat afvoeren en daarna injecteren het lozingsprobleem oplossen, dient dit verder onderzocht te worden.

Verstoring door affakkelen wordt beschreven. Het alternatief voor affakkelen is het onverbrand venten van afgas. Dit heeft methaanemissies tot gevolg. De effecten van het onverbrand emitteren van methaan (als belangrijk broeikasgas) dienen hierbij ook te worden betrokken

Hodgachtend,

De Minister van Economische Zaken,
namens deze:

mr. J.L. Rosch
MT-lid Directie Energie en Omgeving